

Tisztelt Tanár úr, kedves Nándi bácsi!

(Farkasrét, 1979. X. 10.)

Ha az antik ember képzeletével tekintek körül itt, ezen a tájon — ahol a búcsúzó nyár ezernyi színét és illatát hagyta ránk vigaszul —: a derű hangulata ölel magához. A nagy színpadi rendező, az elbocsátó Természet, még egyszer összegyűjti minden kellékét, hogy éltető aranyával emlékeztessen az élet teljességére.

Idekint elköszön a nyár. Tele van ígérettel ez a búcsúzás. Jelképesnek érezzük. Nem reménytelen az életidőnk holnapja. Ha a hellén lélek hangjával szólhatok: szeretnek Téged az istenek! Felette nagyon... Ez a díszlet és hozzá a Te életidőd! Aszúra érett életed nyara odabent, és itt kint földi édesanyánk, a természet össze.

Nem tudok fájni, nem tudok gyászolni. Egyébként is: velünk maradtál, s szerető hited szerint is: találkozunk.

Megköszönöm az életnek, hogy adott Téged nekünk, hogy: találkozhattunk egyáltalán veled, hogy megszoríthattuk kezedet, hogy hallhattuk ajkad ígét — szenvedélyed áradását —, láthattuk indulatod és jóságod színeváltozását. Fény és árnyék, rembrandti fény és árnyék játszott a szemeid mélyén, a meg szenvedett igazság békéje melegített tekintetedben. Volt, hogy a szomorúság eluralkodott benne a derű felett. Kereső szempár volt.

Kereső ember voltál Te magad is, a lelked szerint. Megállunk áhítattal, megoldjuk saruinkat az emlékezés ezen ünnepi órájában, és találgatjuk a lélek belső vetületeinek a titkát.

Mi volt ennek a soha-nem-volt és már soha-többé-nem-lesz szellemnek a legvonzóbb karaktervonása? — A rendíthetetlenség, a maradéktalan feladatvállalás, a hűség, az önfeláldozás, a szolgálatra irányuló magatartás példázata?!

Korunk gyötrő, önmardosó kétségei, a soha-meg-nem-elégedés kínzó nyugtalansága mindig benned munkált, mégis a kötelességtudat teremtett rendet a szellem próbái felett. Mindennek tudtad az értékét — családnak, hivatásnak, időnek, nemzeti létnek, a lélek belső nyugalmának —, egy olyan emberi században, ahol a többség már csak az árak iránt érdeklődik.

Boldognak valljuk magunkat, mi, fiatalabb kollégák, hogy egy ideig együtt dolgoztunk veled, hogy tanulhattunk Tőled: mindenekelőtt az embertisztelet és a szolgálat szellemét.

Felejtethetlen marad számomra az az óra, mikor a sixtusi kápolna freskóit értelmezted. Ádám és az Atya együttesét. A Teremtő tekintetében az örök ember fájó-remegő-biztalan léleksugárzását, az élet súlyát és komolyságát láttad igazolódni. Áhítat volt a szavaidban, titkos belső remegés, az alkotó Alkotó iránti Hódolat. A nevelő gondja és vallomása volt ez — ma már tudom.

Szeretnénk példádat tovább sugározni, a jövő nemzedékek okulására, a messiás időbe. Talán valamit sikerül majd nekünk is... Így életed részévé, szerves alkotóelemévé vált az emberi történelemnek, a Szép és az Igaz és a Jó életbeli diadalának. Mert a Te földi pályád is ezzel integet felénk...

Most — végső búcsút intve és mégsem! — mintha hallanánk a költő büszke szavát, és mintha egyik legjelesebb tanítványod, Latinovits Zoltán építész-színész hangján szárnyalna mámoros vallomása, a boldog teljességé, a megérkezés öröméé, a maradéktalan gazdagságé:

Evoé, Nap, nincsen baj égen-földön...
Élet, ma hallom csengőn a szavad:
Nem milliónyi ilyen-olyan ember,
De Ember az Isten ígérete...
S a legkülönbek szent vágy-zászlaját
Továbbviszik a legkülönb maradtak...

Úgy legyen! A viszontlátásra, Nándi bácsi!

(Elhangzott Nagy Nándor temetésén a József Attila Gimnázium tantestülete nevében)